BOLALARDA TISH QATORLARI DEFORMATSIYALARINI ERTA TASHXISLASH VA KOMPLEKS DAVOLASH SAMARADORLIGI

Ro’ziyeva Gavhar Tohirovna
Buxoro Davlat Tibbiyot Instituti
E-mail:ruziyeva.gavhar@bsmi.uz
ORCID iD:https://orcid.org/0009-0001-3372-2777

Annotatsiya: Mazkur maqolada bolalarda tish qatorlari deformatsiyalarini erta aniqlash, zamonaviy diagnostika usullari va kompleks ortodontik davolash samaradorligi o‘rganildi. 145 nafar bola ishtirokida o‘tkazilgan tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, telerentgenografiya, antropometriya va klinik tekshiruvlarni birgalikda qo‘llash tashxis aniqligini oshiradi, zamonaviy davolash usullari esa deformatsiyalarni samarali bartaraf etadi.

Kalit so‘zlar: ortodontiya, tish qatori deformatsiyasi, diagnostika, telerentgenografiya, bolalar stomatologiyasi, davolash samaradorligi

Kirish

Bolalarda tish-jag‘ tizimi deformatsiyalari keng tarqalgan bo‘lib, ularning erta aniqlanmasligi murakkab ortodontik patologiyalarga olib keladi. Ayniqsa, tishlar almashinish davrida yuzaga keladigan o‘zgarishlar kelajakdagi tishlov shakllanishiga bevosita ta’sir ko‘rsatadi. Zamonaviy stomatologiyada diagnostika va davolash usullarining takomillashuvi ushbu muammoni samarali hal qilish imkonini bermoqda.

Tadqiqot maqsadi

Bolalarda tish qatorlari deformatsiyalarini erta tashxislash va kompleks davolash samaradorligini baholash.

Material va usullar

Tadqiqot 145 nafar bolada o‘tkazildi:

-115 nafar — asosiy guruh (anomaliya mavjud)

-30 nafar — nazorat guruhi

Qo‘llanilgan usullar:

-klinik stomatologik tekshiruv

-antropometrik tahlil

-telerentgenografiya

-tashxisiy modellarni o‘rganish

-funksional okklyuziyani baholash

-statistik tahlil

Natijalar

Klinik natijalar

Tekshiruv natijalariga ko‘ra, bolalarda quyidagi patologiyalar ustunlik qildi:

tish qatorining torayishi

tishlarning silliq chiqmasligi (crowding)

okklyuzion kontakt buzilishlari

Ko‘pchilik hollarda bu o‘zgarishlar sut tishlarining erta yo‘qotilishi bilan bog‘liq bo‘ldi.

Antropometrik natijalar

Yuz va jag‘ parametrlarini o‘rganish natijasida:

yuqori va pastki jag‘ o‘lchamlarida nomutanosiblik

yuz indeksining o‘zgarishi

tish yoylari kengligining kamayishi

aniqlandi.

Rentgenologik natijalar

Telerentgenografiya quyidagilarni aniqlashda muhim bo‘ldi:

jag‘larning o‘sish yo‘nalishi

skelet anomaliyalari

tishlarning joylashuv nuqsonlari

Bu usul davolash rejasini tuzishda asosiy mezon bo‘lib xizmat qildi.

Davolash va uning samaradorligi

Tadqiqot davomida kompleks yondashuv qo‘llanildi:

1. Restavratsion davolash

Bulk Fill Flow va Estelite Universal Flow materiallari

Kompomer (Dyract XP, Twinky Star)

Natija: sut tishlar funksiyasi tiklandi, deformatsiya rivojlanishi to‘xtatildi.

2. Ortodontik davolash

Treynerlar (K1, K2)

Plastinkali apparatlar

Natija: tish qatori shakli tiklandi, jag‘ rivojlanishi normallashdi.

3. Protetik profilaktika

Qisman olinadigan plastinkali protezlar

Natija: bo‘shliq yopildi, tishlar siljishi oldi olindi.

4. Qo‘shimcha profilaktika

elektr tish cho‘tkalari

og‘iz gigiyenasi vositalari

gingivit profilaktikasi

Natija: parodontal asoratlar kamaydi.

Davolashdan keyingi natijalar

6 oy o‘tgach:

gigiyena ko‘rsatkichlari yaxshilandi

okklyuziya normallashdi

rentgenologik ko‘rsatkichlar ijobiy tomonga o‘zgardi

Bu kompleks davolashning yuqori samaradorligini ko‘rsatdi.

Muhokama

Natijalar shuni ko‘rsatdiki, faqat bitta usul emas, balki kompleks yondashuv eng samarali hisoblanadi.

Ayniqsa:

erta tashxis

individual davolash rejasi

profilaktika choralarini qo‘llash

kelajakdagi murakkab patologiyalarni sezilarli kamaytiradi.

Xulosa

Bolalarda tish qatori deformatsiyalari erta aniqlansa, davolash samarasi yuqori bo‘ladi.

Telerentgenografiya va antropometriya muhim diagnostik usullar hisoblanadi.

Kompleks ortodontik davolash eng samarali yondashuvdir.

Profilaktik choralar deformatsiyalarni oldini olishda katta ahamiyatga ega.

Amaliy tavsiyalar

-6–7 yoshdan boshlab ortodontik tekshiruv o‘tkazish

-sut tishlarini maksimal saqlash

-zararli odatlarni bartaraf etish

-individual ortodontik apparatlarni qo‘llash

-muntazam nazorat

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Kuzmina E.M., Slabkovskaya A.B., Persin L.S., Morozova N.V. Profilakticheskaya stomatologiya. – M.: Meditsina, 2016. – B. 309–325.

2. Aliev Z.U., Sirak S.V. Zubochelyustnye anomalii u detey. – M.: GEOTAR-Media, 2016. – 256 b.
3. Popova E.S., Bisharyan M.S. Sovremennye aspekty ortodonticheskikh anomaliy u detey // Stomatologiya detskogo vozrasta. – 2022. – №2. – B. 45–49.
4. Gaffarov S.A., Saidov A.A. Bolalarda tish-jag‘ anomaliyalari va ularning klinik ahamiyati // O‘zbekiston stomatologiya jurnali. – 2020. – №3. – B. 12–16.
5. Azimova Sh.Sh., Saidov A.A. Bolalarda ortodontik patologiyalarning tarqalishi // Tibbiyot axborotnomasi. – 2021. – №4. – B. 25–29.
6. Muzaffarov B.Yu. va hammualliflar. Bolalarda tish qatorlari anomaliyalari // Stomatologiya va implantologiya. – 2021. – №1. – B. 33–37.
7. Khoroshilkina F.Ya. Ortodontiya. – M.: GEOTAR-Media, 2014. – 384 b.
8. Chunming H., et al. Early orthodontic treatment in children // International Journal of Pediatric Dentistry. – 2017. – Vol. 27. – P. 120–126.
9. Al-Khotani A. Etiology of malocclusion in children // Journal of Orthodontics. – 2018. – Vol. 45. – P. 89–95.
10. De Ridder L., et al. Prevalence of malocclusion in children and adolescents: A systematic review // European Journal of Orthodontics. – 2020. – Vol. 42. – P. 1–10.
11. Qalandarov E.Sh. Bolalar va o‘smirlarda tish-jag‘ anomaliyalarining epidemiologiyasi // Tibbiyotda yangi kun. – 2022. – №5. – B. 160–165.
12. Shamirzaev Sh., Tulanov B. Bolalarda tish-jag‘ tizimi deformatsiyalarining tarqalishi // Andijon tibbiyot jurnali. – 2023. – №2. – B. 114–116.
13. Singh S., et al. Dental crowding and periodontal status in children // Journal of Clinical Pediatric Dentistry. – 2019. – Vol. 43. – P. 127–133.
14. Khan M., et al. Malocclusion and orthodontic treatment needs in school children // Journal of Orthodontic Science. – 2020. – Vol. 9. – P. 16–21.
15. Sharma J.N. Prevalence of malocclusion among school children in Nepal // International Journal of Dentistry. – 2019. – P. 10–13.
16. Petersen P.E. Global oral health status and trends // Community Dentistry and Oral Epidemiology. – 2018. – Vol. 46. – P. 3–12.
17. World Health Organization. Oral health surveys: Basic methods. – Geneva: WHO, 2013.
18. Proffit W.R., Fields H.W., Sarver D.M. Contemporary Orthodontics. – 6th ed. – St. Louis: Elsevier, 2019. – 768 p.
19. Graber L.W., Vanarsdall R.L., Vig K.W. Orthodontics: Current Principles and Techniques. – 6th ed. – Elsevier, 2017. – 1200 p.
20. Ruzieva G.T. Bolalar tish qatorlari okklyuzion satҳidagi o‘zgarishlarida tish-jag‘ tizimidagi morfofunksional buzilishlar va ularni davo-profilaktikasi: diss. … PhD. – Buxoro, 2026.